HARMONOGRAM

1. Budżet obywatelski powinien być promowany przez pryzmat projektów. **Konieczne jest uwzględnienie w harmonogramie dwóch dodatkowych tygodni na promocję poprzez:**
   a) próbę przeniesienia punktu ciężkości składania wniosków na wcześniejszy okres, np. do 15 marca (promocja tej daty, zachęty dla mieszkańców) lub
   b) zmianę sposobu przygotowania wniosków, tak by ich ocena mogła przebiec sprawniej lub
   c) zmiany w platformie.

2. **Należy dążyć do zakończenia oceny na dwa tygodnie przed 31 maja (w najgorszym wypadku terminy pozostaną do 31 maja).**

3. **Rozdzielenie terminów składania projektów ogólnomiejskich i dzielnicowych, np. projekty ogólnomiejskie do 15 marca, dzielnicowe do 31 marca.**

4. **Proponowany harmonogram spotkań BO:**
   a. I część - październik-grudzień
      i. spotkania tematyczne wokół spraw ważnych i problemów dzielnicy – mapowanie *problemów;*
      ii. spotkania tematyczne przyciągają większą ilość potencjalnych uczestników - ludzie chętniej przychodzą rozmawiać o konkretnych problemach (identyfikacja adresatów). *W spotkaniach powinni udział wziąć wnioskodawcy minionych edycji BO.*
   b. II część - styczeń - marzec
      i. mechanizm preselekcji – *mieszkańcy i* projektodawcy (wnioskodawcy i osoby popierające) między sobą rozstrzygną, które z projektów będą poddane finalnie pod głosowanie;
      ii. projektodawcy *dochodzą do porozumienia* w przypadku projektów o podobnym/tożsamym zakresie rzeczowym
   c. każde spotkanie powinno być wspierane tak, by radni dzielnicowi mogli je odpowiednio poprowadzić *(np. poprzez przygotowanie przykładowych scenariuszów spotkań, przeprowadzenie szkoleń dla prowadzących).*
      i. *organizatorzy spotkań powinni otrzymać wsparcie od jednostek merytorycznych właściwych dla tematyki spotkania;*
      ii. *spotkanie organizowane w* możliwie szerokim środowisku (radni, urzędnicy, ngos, grupy nieformalne, miejscy aktywiści);
      iii. część spotkań *organizowana* w miejscach, w których później zostałyby wyznaczone punkty do głosowania;
      iv. mobilizacja Radnych do jak najwcześniejszego wskazania miejsc spotkań oraz punktów głosowania

5. *W celu realizacji postulatów dotyczących umożliwienia i wydłużeniu czasu na promocję projektów możliwe jest skrócenie czasu głosowania zarówno w regulaminie jak i w realizacji tegorocznej edycji BO.*

6. Skrócenie okresu przeznaczonego na składanie (rejestrowanie wniosków - projektów) na rzecz wydłużenia czasu weryfikacji zarejestrowanych wniosków - projektów. *Możliwie płynne przejście od etapu złożenia wniosku przez mieszkańców do rozpoczęcia weryfikacji, tak by wydłużyć czas samej weryfikacji.*

7. Wprowadzenie dłuższego czasu na odwołanie się od decyzji jednostki oceniającej.

SPOTKANIA

1. *Powołanie „*Ambasadorów BO" – osoby prowadzące szkolenia w wybranych grupach (szkoły, seniorzy, dzielnice) *w oparciu o przygotowany scenariusz spotkań.*

2. Rekrutacja Ambasadorów BO poprzez reklamy tej inicjatywy w grudniowych wydaniach gazet dzielnicowych *oraz za pośrednictwem innych darmowych nośników będących w dyspozycji UMK.*

3. Lokalni liderzy/współpracownicy - szukanie i tworzenie zespołów, które mogłyby partycypować w organizacji poszczególnych etapów BO (*wśród instytucji zaangażowanych w proces* np. kluby seniora).

4. Udział Wnioskodawców w organizowanych spotkaniach dot. BO – Wnioskodawcy jako „trzon" spotkania" *(pod warunkiem, że nie jest on wnioskodawcą w bieżącej edycji BO).*

5. Organizacja spotkań „na terenie" grupy docelowej, np. w klubach sportowych, podczas pikników dzielnicowych, wydarzeń kulturalnych.

6. Realizacja działań edukacyjnych w szkołach samorządowych (I i II tura).

7. Deliberacja - zaproponowano wprowadzenie do deliberacji elementu priorytetyzacji i pre-selekcji projektów propozycji zadań:
    - Priorytetyzacja - potrzeba zbudowania systemu zachęt celem silnej motywacji do współpracy i współudziału w pierwszym etapie procesu *poprzez np.:*
      - oznaczenie projektów wypracowanych w ramach spotkań na platformie do głosowania;
      - szybsza weryfikacja projektów wypracowanych podczas spotkań (preweryfikacja).
    - Dodatkowy bezpiecznik w postaci pre-selekcji może być zagrożeniem dla procesu, dlatego można wprowadzić coś pomiędzy np. dać szansę wnioskodawcom na możliwość prezentowania projektów. Spotkania winny być organizowane w przestrzeniach nieformalnych (poza radami dzielnic).

8. "Obowiązkowe" uczestniczenie w spotkaniach projektodawców - w interesie wnioskodawców będzie uczestniczenie w spotkaniach. *zachęcenie np. przez możliwość kontaktu z przedstawicielami merytorycznych (ZIKIT, ZIS, ZZM).*

9. Organizowanie i informowanie o spotkaniach z udziałem przedstawicieli merytorycznych jednostek w dzielnicach, tak by mieszkańcy mieli dostęp do fachowej informacji, szczególnie w zakresie obszarów najbardziej popularnych (ZIKiT, ZIS,ZZM). Ważne by organizowane spotkania były "o czymś".

10. Zacieśnienie współpracy instytucjami np. domy kultury, biblioteki, kluby seniora.

11. “Aktywna pomoc przy pisaniu wniosków - masz pomysł, a my napiszemy wniosek” - *wsparcie zwłaszcza dla seniorów i osób, które pierwszy raz składają wniosek i dla których barierą jest sporządzenia takiego wniosku.*

12. Szkolenia dla wnioskodawców *z zakresu składania wniosków oraz promowania projektów. Szkolenia także dla tych Rad Dzielnic, w których były najniższe wskaźniki zaangażowania. W szkoleniach dla Dzielnic mogliby uczestniczyć Radni z Dzielnic, które mają wysokie wskaźniki zaangażowania.*.

13. Cykliczne spotkania dotyczące budżetu obywatelskiego organizowane przez cały rok. *Wypracowanie w kolejnych latach siatki stałych punktów w których odbywałby się spotkania i które byłyby utożsamiane z BO.*

WERYFIKACJA

1. Opracowanie schematu oceny - od momentu złożenia wniosku, po jego ostateczną publikację. *Część informacji dotyczących "ścieżki" projektu mogłaby znaleźć się w przewodniku dla wnioskodawców tak aby zdobyli oni widzę o kolejnych etapach jeszcze przed złożeniem projektu.*

2. Jednostka UMK zajmująca się BO powinna podjąć się wstępnej weryfikacji zgłoszonych projektów z regulaminem BO, a jednostki UMK typu ZIKiT, ZZM czy ZIS powinny jedynie zweryfikować, czy dany projekt może zostać zrealizowany i za jaką kwotę. Ponadto taka jednostka powinna również decydować o tym, która jednostka zajmie się weryfikacją formalno-prawną wniosku.

3. Standaryzacja charakterystyk długoterminowych skutków oraz uzasadnień negatywnych ocen. Umieszczenie komentarzy jednostek oceniających na końcu okna w platformie. *uzasadnienia negatywnych ocen muszą odnosić się do konkretnych paragrafów i miejsc a aktach prawnych. W przypadku, gdy powodem odmowy jest negatywna opinia specjalisty należy udostępnić tą opinię.*

4. Wprowadzenie bardziej transparentnej weryfikacji formalno-prawnej wniosków - w Warszawie składa się ona z 8 etapów. Przykład poniżej: https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/2017/uploads/tasks/verifications/146098524103167.pdf .

5. *Wprowadzenie do szablonu wniosku dodatkowego pola „Skrócony opis projektu – max 500 słów”, który będzie służył do promocji projektu.*

6. *Monitorowanie przez RBO oceny, raportowanie przez jednostki oceniające, zasięganie opinii mjo w celu interpretacji regulaminu.*

7. Zachowanie informowania wnioskodawców o ostatecznych wynikach weryfikacji poprzez *jednoczesną* publikację wyników weryfikacji wszystkich wniosków.

8. Jeśli projekt jest odrzucony autor powinien zostać poinformowany o przyczynie takiej decyzji, jak i mieć możliwość kontaktu w tej sprawie z odpowiednimi organami.

9. Wnioskodawca ma prawo wiedzieć (za pośrednictwem platformy internetowej), który urzędnik i kiedy rozpoczyna weryfikację projektu i kiedy ją kończy. Dobrze, gdyby również wiedział, kiedy jego wniosek przechodzi poszczególne etapy weryfikacji.

10. *W przypadku dokonania wyceny przez UMK innej niż ta, zaproponowana przez Wnioskodawcę, jednostka oceniająca powinna dokonać uzasadnienia.* Wnioskodawca powinien być poinformowany o poprawkach dot. wyceny, dokonywanych przez jednostkę weryfikującą.

11. Należy doprecyzować kryterium ogólnodostępności.

12. Jeśli projekt zakłada, że tylko limitowana liczba osób może z niego skorzystać - wartość biletów, czy szkoleń powinna wynosić minimum 50% wartości całości projektu. *Informowanie o limitach miejsc w skróconym opisie.*

13. Zasady podziału szkoleń i biletów powinny być jasno i precyzyjnie określone we wniosku. *Nabór ogłaszany na stronach BO i BIP.*

14. Na etapie oceny formalnej konieczne jest sieciowanie wnioskodawców, celem uniknięcia dublowania podobnych projektów/scalania projektów o podobnym zakresie (notabene sieciowanie powinno być wspierane na każdym etapie, także między wnioskodawcami w różnych edycji - dzięki doświadczeniom z realizacji projektów we wcześniejszych edycjach, "nowi" wnioskodawcy mogliby uniknąć poszczególnych błędów, itd.).

15. Wyraźne poinformowanie wnioskodawcy, że bycie projektodawcą nie oznacza bycia realizatorem. Zapis w regulaminie zakazujący wskazywania realizatora.

16. Informowanie, że projekt nie będzie realizowany w danym roku kalendarzowym.

17. Rada Bo nie powinna wstrzymywać się od głosu podczas weryfikacji projektów *(rozpatrywania protestów?)*, a jasno wypowiedzieć się czy jest za czy przeciw.

18. ***Zmniejszenie limitów na projekty. Lepiej jest zrealizować w budżecie obywatelskim ogólnomiejskim więcej średnich projektów, tak by zwiększyć potencjalne szanse wnioskodawców na realizację projektu.***

GŁOSOWANIE

1. Mailing do osób które głosowały w latach poprzednich przypominający o głosowaniu.

2. Powrót głosowania papierowego - mobilne punkty i stałe punkty w urzędach i siedzibach jednostek. Więcej szkoleń dotyczących platformy dla osób, które będą pomagać w jej obsłudze.

3. Utrzymanie punktów mobilnego głosowania i punktów w przestrzeni ogólnodostępnej (czy to będą parki, galerie handlowe czy place zależy od stwierdzonej efektywności).

4. Zapewnienie wizyty punktów mobilnych w DPS, szpitalach, szkołach itp. o ile będzie na to zgoda.

5. Utrzymanie punktów w bibliotece z lepszymi szkoleniami z prośbą do Rad Dzielnic o ich wspieranie. *Lepsze oznakowanie miejsc.*

6. ***Sporządzenie infografiki - prosty instruktaż jak głosować krok po kroku i jak się zarejestrować.***

7. ***Należy wprowadzić do regulaminu zapis, że głosować można tylko i wyłącznie na zadania w dzielnicy, w której się mieszka. Wiele osób, które mieszka na granicy dzielnic o tym nie wie i nie zna statutów dzielnic.***

8. ***Wprowadzenie do regulaminu zapisu:***
   1) o zakazie zbierania danych osobowych (imię i nazwisko, adres zamieszkania, PESEL) w celu późniejszego oddania głosu
   2) wynajmowania agencji do zbierania głosów

REALIZACJA ZADAŃ

1. Weryfikacja, w trakcie ustalonych wcześniej terminów, czy jednostkom zostały jakieś oszczędności z realizacji projektów (w celu realizacji kolejnych).

2. W Zarządzeniu Prezydenta lub regulaminie powinni znaleźć się zapisy:
   - "wnioskodawca obligatoryjnie bierze udział/jest zapraszany do odbioru realizacji zadania zarówno ogólnomiejskiego jak i lokalnego, również projektów miękkich z prawem do zgłaszania uwag do protokołu. Jest też zapraszany na otwarcie inwestycji lub uroczyste rozpoczęcia realizacji zadań miękkich o ile takie są organizowane."
   - "Rady Dzielnic obligatoryjnie biorą udział w odbiorze realizacji zadania zarówno ogólnomiejskiego jak i lokalnego na terenie właściwego jpg, również projektów miękkich z prawem do zgłaszania uwag do protokołu"
   - "Rady Dzielnic właściwych miejscowo dla realizacji zadań są zobowiązane do monitorowania realizacji zadań w ramach BO"
   - "wnioskodawca obligatoryjnie bierze udział w procedurach przetargowych i konkursowych w charakterze członka komisji, a jeśli nie pozwala na to prawo, w charakterze obserwatora, jeśli realizacja jego projektu wymaga przeprowadzenia takich procedur"
   - **"dane wnioskodawcy nie są podawane do informacji publicznej. Podanie takich danych jest możliwe jedynie na etapie realizacji zadania i wymaga zgody wnioskodawcy. "**
   - *"Każdy realizowany i zrealizowany projekt jest obligatoryjnie oznaczany w sposób widoczny logo BO" - według rekomendacji stworzonej przez wydział promocji i turystyki*

3. Zapewnienie udziału wnioskodawcy w realizacji zadań poprzez m.in.: konsultowanie z wnioskodawcą sposobu realizacji i zmian w realizacji, tak aby wiedział jakie zmiany i dlaczego są wprowadzane lub mógł przekazać ideę projektu, zwłaszcza gdy konieczne jest ograniczenie zakresu projektu ze względu na wyższe niż planowane koszty lub trudności natury prawnej.

4. ***Zmiana w sposobie informowania o realizacji zadania. Umieszczenie na stronie www.budzet.krakow.pl zbiorczej tabele z informacja o statusie realizacji i planowanym zakończeniu realizacji projektu aktualizowana raz na miesiąc.***

5. ***Mapa ze zrealizowanymi inwestycjami w ramach BO, na której po kliknięciu wyświetlałoby się zdjęcie oraz opis projektu. Mogłyby one być podzielone na kategorie, tak jak jest obecnie na stronie www.budzet.dialoguj.pl***

DZIELNICE

1. Promocja wśród Radnych Dzielnic systemu planowania budżetów tak, aby gazetki dzielnicowe mogły być wydawane cały rok.

2. Zorganizowanie spotkanie otwartego na zasadzie giełdy projektów, podczas której wnioskodawcy mieliby szansę zaprezentowania swoich wniosków.

3. Zaproponowano jeden wspólny dzień poświęcony BO tak aby rozpropagować idee i informację wśród mieszkańców (dzień otwarty BO w dzielnicach). ***Wsparcie promocyjne ze strony UMK.***

4. Radni Dzielnic zajmujący się BO powinni mieć wgląd, zorientowania się jakiego rodzaju zadania będą realizowane.

5. Zapewnienie Radnym Dzielnicowym możliwości organizacji mobilnych punktów do głosowania, odwiedzania mieszkańców w domach itp.

6. Potrzebna jest współpraca pomiędzy radnymi a mieszkańcami/projektodawcami - jej efektem jest przeciwdziałanie stereotypom i barierom, które tworzą się w mentalności radnych, z drugiej strony dają możliwość poznania "od kuchni" realizacji zadań, jak również kosztorysy zadań będą pragmatyczne i realne do zrealizowania - trójstronne korzyści.

7. Rola radnego - konieczność jasno zdefiniowanej roli radnego dzielnicowego, który nie jest obok procesu i dla którego BO nie jest konkurencją - etap po spotkaniach aktywizujących i mapujących. *Podczas spotkań powinno się wskazywać sposoby rozwiązywania problemów - tu rola radnego jest zasadnicza*

8. Radni dzielnicowi powinni wyjść do mieszkańca i zacząć organizować spotkania w miejscach innych niż siedziba rady dzielnicy z udziałem wnioskodawców np. podczas lekcji wychowawczych w szkołach oraz wykorzystać kluby seniora, *biblioteki, domy kultury*.

9. Rozpoczęcie procesu BO w roku poprzedzającym rok planowania cyklem spotkań dzielnicach, których celem byłoby zidentyfikowania interesariuszy i mapowanie problemów i potrzeb lokalnych społeczności.

10. Zwiększenie kompetencji Rad Dzielnic - dzielnice powinny brać udział w weryfikowaniu i *posiedzeniach rozpatrujących protesty*, a nawet w ocenie merytorycznej (ten pomysł został przez radnych skrytykowany, jako pomysł dający pole do arbitralnych, subiektywnych ocen). Dzielnice powinny uczestniczyć w rozstrzyganiu sytuacji spornych - niektórzy popierali pomysł, inni zwracali uwagę na fakt, iż wydłuży to proces.

PLATFORMA

1. Rozbudowanie informacji w platformie dla wnioskodawcy o to, na jakim etapie oceny wniosek jest dokładnie.

2. W platformie urzędnicy powinni załączać skany otrzymanych opinii w sprawie. Opcja śledzenia zmian w modyfikowanym dokumencie.

3. Stworzenie aplikacji (nie mobilnej wersji) narzędzia do głosowania *lub wykorzystanie aplikacji krakow.pl.*

4. Platforma powinna umożliwiać kontakt z wnioskodawcą – każdy mieszkaniec lub mieszkanka mógłby kliknąć przycisk kontakt i wysłać wiadomość wnioskodawcy bez podania jego danych. Nowa właściwość platformy.

5. ***Dodatkowa opcja - wnioskodawca może zatwierdzić na platformie sam tytuł projektu lub tytuł i skrócony opis lub mógłby upublicznić treść wniosku przed ostatecznym zatwierdzeniem (możliwość wglądu dla mieszkańców we wstępną wersje projektu i możliwość komentowania oraz kontaktowania się z wnioskodawcą).***

6. Rekomendowano wprowadzenie możliwości wyboru opcji wyszukiwania w grupach: wszystkie projekty / projekty danej edycji / projekty dla danej dzielnicy / projekty danej dzielnicy. a w każdej wymienionej grupie:
   - szukać wśród projektów poddanych pod głosowanie
   - móc ułożyć je alfabetycznie
   - ułożyć je według kolejnych numerów
   - móc ułożyć je według kategorii
   - stworzyć opcję schowka np. 10 projektów w celu wstępnej selekcji podczas głosowania, tak aby mieszkaniec mógł dawać do schowka te projekty, które mu się podobają a potem wybrać te na które zagłosuje.

7. Rekomendowano dodać opcję galerii (a nie załączników) materiałów wizualnych i filmowych do złożonych projektów. ***Możliwość dodania zdjęcia przy tytule projektu.***

8. Usunięcie licznika ilości osób i ilości zebranych głosów.

9. Głosowanie powinno być w jednym połączeniu (co pozwoli na uniknięcie zerwania połączenia po każdym fragmencie głosowania) w tym celu głosowanie powinno być:
   - jednoetapowe albo
   - jasno pokazane z ilu kroków się składa i ile pozostało. ***Rozwiązanie i informowanie w stylu sklepu internetowego, który po dodaniu towaru do koszyka często właśnie tak prowadzi użytkownika przez różne kroki do momentu zakończenia transakcji (płatności). Przede wszystkim zawsze należy użytkownika informować o tym co się dzieje (w momencie wystąpienia błędu i nie tylko) i równocześnie o tym co ma zrobić.***

10. Podczas głosowania warto by projekt, który chcemy przeczytać wyświetlał się w nowej zakładce lub w warstwie.

11. **Większe możliwości wyszukiwania projektów. np. Znajdź projekt dla siebie. Należy wprowadzić dodatkowe kryteria (pola obowiązkowe w trakcie składania wniosku) według których głosujący może wyszukać projekt dla siebie np. ogólnodostępny, dla aktywnych, dla dzieci, dla seniorów, dla zwierząt, dla niepełnosprawnych itp. Prezentacja zdjęć/wizualizacji zaproponowanych projektów, znajdź projekt blisko jakiegoś adresu, podanie adresu pracy, mieszkania itp i pokazanie projektu w okolicy.**

12. *Możliwość wyboru przez* Wnioskodawców *więcej niż jednej* kategorii swoich zadań.

13. Zakładanie konta na platformie - pola wymagane: Imię, Nazwisko, Adres e-mail i/lub telefon.

14. Aktywowanie konta dopiero po potwierdzeniu za pomocą e-mail lub kodu na telefon.

15. ***Umożliwienie zapisywania przeglądanych projektów (dodawanie do listy "ulubionych") przed oddaniem głosu, może zaimplementować jakąś prostą wyszukiwarkę.***

16. ***Modyfikacja sposobu wyświetlania się projektów poddanych pod głosowanie - forma "kafelków" z projektami utrudnia znalezienie projektu poprzez "przelecenie wzrokiem" po stronie, tym bardziej, że są wyświetlane w losowej kolejności. To dodatkowo utrudnia odnalezienie projektu, np. po przeładowaniu strony.***
Może lista w postaci bloczków. Można by te bloczki rozwijać po kliknięciu pokazując więcej informacji bez wychodzenia z listy projektów. Wgląd do szczegółowego opisu mógłby być oczywiście na nowej stronie, która po kliknięciu w link typu "zobacz szczegółowy opis projektu i oddaj głos" otwierałaby się domyślnie w nowej karcie, a nie w tej samej. Użytkownik zostałby przekierowany do nowej karty z pełnym projektem, ale równocześnie nie traciłby listy i mógłby wygodnie równocześnie otworzyć kilka projektów.

17. ***Dodanie pozycji „Realizacja zadania" przy każdym projekcie, który na bieżąco będzie uzupełniała jednostka realizująca projekt. Po każdej aktualizacji statusu strony zainteresowane: wnioskodawca, rada dzielnicy, otrzymywałyby mailowo taka informacje.***

18. ***Stworzenie ankiety ewaluacyjnej dla osób, które już zagłosowały poprzez platformę.***

NIEPEŁNOSPRAWNI

1. Utrzymanie komisji mobilnych i w przestrzeni publicznej. Mobilna komisja organizowana przez UMK odwiedzić miejsca zamieszkania i dziennego pobytu niepełnosprawnych mieszkańców i mieszkanek Krakowa.

2. Informacja o dostępności lokali i zapewnionej obecności tłumaczy pjm podczas spotkań i głosowania musi być zamieszczana we wszystkich materiałach promocyjnych.

3. Należy podać informację, gdzie zgłaszać potrzeby i pytania dotyczące dostępności *procesu* dla osób niepełnosprawnych.

4. Musi być zagwarantowana osoba, która udzieli wsparcia (np. poczeka na przystanku KMK, gdyby osoba niewidoma, która nigdy nie była w okolicy poprosiła o asystowanie na miejsce spotkania).

5. Skierowanie do ngo i instytucji mających dostęp lub współpracujących z osobami niepełnosprawnymi jasnych informacji o spotkaniach, możliwości skorzystania z pomocy przy zakładaniu konta, wpisywaniu wniosku, głosowania itd.

6. Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych i ich udział powinny być najczęstszym tematem informacji prasowych.

7. **Każdy Wydział musi przekazywać do Wydziału Promocji i Turystyki informacje o podjętych działaniach, materiały promocyjne i jasno komunikować wymagania wobec promocji.**

8. Należy zacząć badać udział osób z niepełnosprawnościami we wszystkich elementach procesu BO.

9. MOWIS i mjo powinny rozpoznać wszystkich ewentualnych partnerów pomocnych w realizacji powyższych postulatów.

10. Spotkania dedykowane i tematyczne organizowane przez UMK muszą być tłumaczone na pjm.

11. Organizatorzy spotkań „wspierających" i dzielnicowych zrobią rozpoznanie potrzeb uczestników i w razie potrzeby skorzystają ze zwyczajowej procedury wnioskowania o tłumacza pjm.

12. Wszystkie miejsca spotkań muszą być dostępne dla osób z niepełnosprawnościami.

13. Szkolenia dla Radnych i urzędników oraz program spotkań „ambasadorów idei BO" powinny zawierać elementy standardów organizacji spotkań i savoir vivre w kontaktach z osobami z niepełnosprawnością.

14. Utrzymanie możliwości otrzymania wsparcia w obsłudze platformy zarówno na etapie składania wniosków (w tym możliwość wprowadzenia napisanego ręcznie lub dyktowanego wniosku) i głosowania - jasny komunikat przyjdź i zagłosuj/ składaj wnioski bez barier.

15. W zarządzeniu Prezydenta należy zamieścić zapis o treści „Każda dzielnica obligatoryjnie podczas dni, gdy w dzielnicy będzie organizowane głosowanie zapewni na swoim terenie nie mniej niż jeden lokal dostępny dla osób z niepełnosprawnością ruchu".

16. Urząd Miasta Krakowa zapewni Dzielnicom wsparcie w zakresie miejsc o których mowa w punkcie 6.a. weryfikując zgłaszane przez Rady Dzielnic miejsca lub podając im listę dostępnych miejsc na terenie jpg.

17. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością możliwości udziału w Budżecie Obywatelskim na każdym etapie, co obejmuje dostępność miejsc i materiałów a także skuteczne działania informacyjno–promocyjne.

18. Strony internetowe zawierające informacje na temat budżetu Obywatelskiego muszą być dostępne. Wdziały będą zwracały się do Pana Pełnomocnika (np. po zmianach w platformie do głosowania, odnośnie stron www, zmian na nich itp.) w celu upewnienia się, że narzędzia i materiały internetowe spełniają określone parametry i standardy dostępności.

19. Wszystkie spotkania i punkty do głosowania powinny odbywać się w miejscu dostępnym dla osób z niepełnosprawnościami: na parterze bez ani jednego schodka. Niestety strome podesty i podnośniki nie wystarczą - osoby chodzące o kulach nie pokonają schodów. Drzwi powinny łatwo się otwierać i umożliwiać wjazd wózkiem. Jeśli spotkanie miałoby się odbywać na piętrze powinno mieć dostęp do windy i dźwig dostosowany również do wózków elektrycznych.

20. Stworzyć listę dostępnych miejsc - opiniować proponowane miejsca.

21. Ulotki kolportowane do mieszkań nt. BO powinny zawierać daty i miejsca spotkań i informację o barierach architektonicznych, jak zapewnić obecność tłumacza języka migowego i z kim się kontaktować (w Radzie Dzielnicy i UMK) by zgłaszać pytania (np. Czy wjadę wózkiem elektrycznym ważącym x kg) lub potrzeby (np. Prośbę o kogoś kto czekałby na najbliższym przystanku i zaprowadził osobę z niepełnosprawnością wzroku na miejsce spotkania).

22. Punkty mobilne powinny uwzględniać odwiedziny w DPS, OIK, Poradniach zdrowia, rehabilitacyjnych, specjalistycznych, Domach dla Matek, szpitalach, ZOLach CAS - ach, PAL-ach, OPS, WTZ, klubach integracji społecznej, instytucjach kultury, dziennych domach opieki i innych miejscach w których spotkać można osoby zagrożone wykluczeniem (nie tylko osoby z niepełnosprawnościami).

23. Organizacja spotkań ogólnomiejskich dostępnych dla osób niesłyszących i niewidomych - brak specjalnego spotkania, chyba że będą organizowane inne spotkania tematyczne. Każde spotkanie ogólnomiejskie musi być dostępne!

24. Skierowanie do ngo i instytucji mających dostęp lub współpracujących z osobami niepełnosprawnymi (m.in. DPS, OIK, Poradniach zdrowia, rehabilitacyjnych, specjalistycznych, Domach dla Matek, szpitalach, ZOLach CAS - ach, PAL-ach, OPS, WTZ, klubach integracji społecznej, instytucjach kultury, dziennych domach opieki i innych miejscach w których spotkać można osoby zagrożone wykluczeniem (nie tylko osoby z niepełnosprawnościami) jasnych informacji o spotkaniach, możliwości skorzystania z pomocy przy zakładaniu konta, wpisywaniu wniosku, głosowania itd. Takie informacje powinny być w mediach z jasnym komunikatem.

PROMOCJA

1. *Wykorzystanie w większym stopniu darmowych nośników będących w dyspozycji UMK.*

2. Zaangażowanie w promocję BO wśród seniorów nie tylko CASów, ale i kół emerytów i rencistów.

3. **Mniejsza różnorodność gadżetów na rzecz zwiększenia ich ilości.**

4. **Nacisk na promocję etapu składania wniosków większy niż na etap głosowania, w myśl, że osoby zaangażowane w przygotowanie projektu same się „nakręcą" do głosowania.**

5. **Przeniesienie punktu ciężkości na proces promocji całego procesu, a nie fazy głosowania.**

6. Dołączenie ulotek BO do pism urzędowych.

7. Spis tablic/powierzchni zarządzanych przez miasto i dzielnice, na których wnioskodawcy mogliby zawieszać własne materiały promocyjne.

8. Zabezpieczyć środki finansowe w ramach budżetu na rok 2017 na przeprowadzenie w końcu roku akcji promocyjnej BO2018 *oraz na inne działania np. wybór podmiotu ewaluującego i rozpoczęcie ewaluacji.*

9. Filmy promocyjne BO z udziałem „zwykłych obywateli" *jako ciekawie opowiedziane historie. Powstanie kanału na youtube z filmami z realizacji projektów BO.* Intensywna promocja zrealizowanych w poprzednich edycjach projektów w atrakcyjnej konwencji, np. wywiad z wnioskodawcą (formuła: opowiedzenie historii, pokazanie kontekstu, genezy powstania projektu lub/i wywiad z realizatorami), nacisk na pokazanie współpracy (jeśli taka miała miejsce)!

10. ***Na początku roku należałoby zrobić podsumowanie tegorocznych realizacji w atrakcyjnej wizualnie formie - to jest świetny materiał na opowiedzenie bardzo ciekawych historii. Zrobić duży konkurs najciekawszą realizację BO z tego roku i promowac go na FB, krakow.pl i w dwutygodniku Kraków.pl. Zrobić z tego wydarzenie przy okazji otwarcia jakiejś grudniowej lub styczniowej realizacji i zorganizować konferencje prasową, opowiedzieć o konkursie, o tegorocznych realizacjach. Ważne, żeby dać naprawdę atrakcyjne nagrody. Bilety na koncerty w Tauron Arenie w loży prezydenckiej, VIP albo coś w tym stylu, co dla miasta nie będzie bardzo kosztowne, a dla osób biorących udział w konkursie będzie bardzo atrakcyjne.***

11. Część Grupa Roboczej rekomendowała opracowanie logotypu budżetu obywatelskiego. PT wyraziło negatywne stanowisko w tej kwestii proponując rozwiązanie polegające na opracowaniu charakterystycznego key visualu, a nie tworzeniu dodatkowych znaków graficznych, ewentualnie zastosowaniu znaku towarowego miasta ze stosownym opisem.

12. Zaangażowanie do promocji BO Zarządu Budynków Komunalnych na terenie zarządzanych przez niego obiektów. ***Dodatkowo zaproszenie do współpracy wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych.***

13. Poświęcenie całego numery Dwutygodnika Kraków.pl zagadnieniem związanym z budżetem obywatelskim (I i II tura).

14. Zorganizowanie eventu (*np. piknik BO z promocją głosowania, koncertem itp.)* związanego z losowaniem numerów projektów poddawanych pod głosowanie (II tura) *z udziałem wnioskodawców.*

15. Zaakceptowanie przez Grupę Roboczą propozycji odejście od dotychczasowej koncepcji graficznej kampanii na rzecz nowego key visuala (rekomendacja do briefu).

16. Zmiana celów kampanii określonych w briefie – zwiększenie jakości składanych projektów oraz zwiększenie świadomości mieszkańców na temat budżetu obywatelskiego na rzecz *podkreślania* dobra wspólnego składanych wniosków oraz zwiększenia zaangażowania w

budżet obywatelski. Dodanie do celów zmiany *nadszarpniętego* wizerunku budżetu obywatelskiego. (rekomendacja do briefu).

17. ***Nadanie „ludzkiego oblicza" BO w kreacjach przyszłorocznej edycji BO. BO tworzą ludzie dla ludzi i każdy może mieć dzięki temu realny wpływ na to jak będzie wyglądało miasto, dzielnica. Mocno angażująca emocjonalnie historia.***

18. Wprowadzenie jednego, rozpoznawalnego elementu graficznego w key visualu (rekomendacja do briefu).

19. Umieszczenie materiałów promocyjnych w I turze w miejscach w których w II turze odbywać się będzie głosowanie. Możliwe do realizacji tylko w sytuacji, gdy w I turze będziemy znać konkretne miejsca głosowania.

20. Opracowanie manualu dla wnioskodawców dotyczącego możliwych do podjęcia przez nich działań promocyjnych ze szczególnym uwzględnieniem darmowych miejsc ekspozycji informacji i reklam *jak również miejsc gdzie nie wolno jest się promować i reklamować.* ***Manual w wersji on-line, aby łatwa była jego edycja..***

21. Wprowadzenie jednolitego adresu strony internetowej – www.budzet.krakow.pl.

22. Promocja w styczniu i lutym 2017 r. poprzez działania bezkosztowe – promocja na FB, plakaty A3, A4, bannery internetowe, gadżety, reklamy w komunikacji miejskiej (KKM, Bus-TV), Dwutygodnik Miejski Kraków.pl – z zastrzeżeniem otrzymania niezbędnych materiałów (m.in. terminy spotkań z mieszkańcami oraz zapotrzebowanie ilościowe) z dwutygodniowym wyprzedzeniem od Wydziału Rozwoju Miasta oraz Rad Dzielnic. Z uwagi na termin realizacji ww. materiały opracowane zostaną zgodnie z key visualem z 2016 r. (rekomendacja do media planu).

23. Plakaty typu notes – zmienić format z A4 na A3 (ewentualnie przy projektowaniu uwzględnić więcej miejsca na tekst) oraz rodzaj papieru (rekomendacja do media planu).

24. Zorganizowanie briefingu prasowego przy jednym ze zrealizowanych projektów w ramach budżetu obywatelskiego (rekomendacja do media planu).

25. Druk broszur zawierających spis wszystkich projektów poddawanych pod głosowanie (II tura, projekty ogólnomiejskie oraz wybranej dzielnicy). Z zastrzeżeniem otrzymania kompletnej listy projektów dwa tygodnie wcześniej przed cyklem produkcyjnym (rekomendacja do media planu).

26. Dodanie do media planu reklam w gazetach bezpłatnych (rekomendacja do media planu).

27. **Przeprowadzenie kampanii promocyjnej pn. "my już pracujemy nad BO przyszłorocznym - czy ty myślisz już o jakiś projektach?".**

28. Główne cele promocji moim zdaniem to informowanie i motywowanie do udziału w spotkaniach i tworzenia wniosków przedstawicieli zwłaszcza grup defaworyzowanych (osoby z niepełnosprawnością, opiekunowie małych dzieci, seniorzy). Udział w początku procesu moim zdaniem spowoduje udział w głosowaniu, o ile kogoś nie zrazimy. Czyli postulat zastosowywania wszystkich możliwych działań promocyjnych koniec roku 2016 i początek 2017 r.

29. Premiowanie aktywności obywatelskiej – podziękowania dla wnioskodawców (list, spotkanie w Magistracie z wnioskodawcami projektów, które zostały wyłonione do realizacji). *Zaproszenie autorów zwycięskich projektów BO ogólnomiejskiego na konferencję prasową, na której będą ogłaszane wyniki.*

30. Współpraca ze szkołami na rzecz długofalowej akcji edukacyjnej, dot. całego procesu wykorzystanie doświadczeń innych miast (vide publikacja „Młodzież i budżet partycypacyjny. Otwieranie drzwi do demokracji" Fundacji Pole Dialogu) – rozważyć zlecenie zadania organizacji pozarządowej. *Dobrze by było, aby do aktywnej współpracy zaprosić uczelnie wyższe i organizacje studenckie, aby na terenie uczelni i akademików pojawiły się plakaty informujące o BO.*

31. Włączenie wnioskodawcy w promocję „jego" projektu (jeśli projekt wymaga promocji).

32. Zaangażowanie centrów kultury, parafii, bibliotek, organizacji społecznych, klubów seniora (dotychczasowe ewaluacje podnosiły kwestię niewykorzystanego potencjału), zaangażowanie szkół i uczelni (200 tys. studentów w Krakowie, niski udział wnioskodawców w wieku 16-24). ***Umieszczenie banerów promujących BO na ogrodzeniach lub budynkach szkół i uczelni, bibliotek, domów kultury itd. w marcu i czerwcu.***

33. Modyfikacja pomysłu głosowania w punktach mobilnych (lokalizacja: pikniki i imprezy plenerowe, a nie szkoły i galerie handlowe). Być może miałoby sens włączenie w promocję zaangażowanych wnioskodawców („ambasadorów BO") jako promotorów idei BO (w szerszym sensie - także podczas spotkań konsultacyjnych, maratonów pisania projektów, itp.).

34. Promocja celowana do konkretnych grup odbiorców (poprzedzona konsultacjami z edukatorami, pracującymi z daną grupą, żeby wiedzieć jak dotrzeć). W przypadku młodzieży – wykorzystanie mediów społecznościowych (FB, Instagram, inne), np. organizacja konkursów z atrakcyjnymi nagrodami.

35. Przeprowadzenie promocji BO w oparciu o środowiskowość - w większym niż dotąd zakresie ulotki profilowane. W najbliższej edycji proponuję to uczynić szczególnie poprzez środowisko niepełnosprawnych, seniorów *oraz młodzież licealną i studentów*.

36. Do wcześniejszego głosowania może skłonić konkurs (nagroda atrakcyjniejsza niż bilety do Teatru Variete - może bilety na kilka imprez do wybór np. pula biletów na mecz, voucher do kina, teatru opery itp.). Wśród osób które zagłosowałyby na ileś dni przed końcem, lub 1 dnia losujemy voucher do kina, 2 dzień bilety na mecz, 3 dzień bilet do Opery, 4 dzień voucher do teatru (kolejność dowolna)

37. *Intensyfikacja działań na FB, mniej formalny język, ciekawsze pod względem wizualnym i treści posty.*

38. Zwiększenie nadzoru nad egzekucją promocji zwłaszcza w dzielnicach. W tym momencie nie wiadomo, które dzielnice jakie materiały promocyjne otrzymały i gdzie one trafiły. Spora część osób twierdzi, że w dzielnicach nie były widoczne informacje o BO. Budżet

ogólnomiejski również powinien być promowany w dzielnicach. Dobrze by było zaplanować takie działania niezależnie od Rad Dzielnic.

FINANSOWANIE

1. Zaproponowano obowiązek nałożenia minimalnej kwoty na BO przez poszczególne dzielnice oraz zwiększenie tej kwoty poprzez dofinansowanie z rezerwy celowej PMK.

2. ***Wprowadzenie dodatkowej zachęty dla dzielnic w postaci finansowej. Dzielnica z najwyższą frekwencją otrzymywałaby niewykorzystaną pulę środków z BO tzw. końcówkę. Taka rekomendacja była już w raporcie ze ewaluacji II edycji BO autorstwa Stoczni. Ewentualnie mogłaby być to kwota gwarantowana tak jak w Gdyni, gdzie dzielnica z najwyższą frekwencją otrzymała kwotę ponad 200 tys. zł na realizację projektów zgłoszonych do BO.***

INNE

1. Wpisywanie numeru PESEL, adresu zamieszkania, imienia, nazwiska w głosowaniu papierowym i w Internecie. Tożsamość potwierdzana w przypadku głosu papierowego poprzez okazanie dowodu a w przypadku internetowego poprzez potwierdzenie poprzez sms lub mail po założeniu konta w systemie.

2. Zmiana zgody na przetwarzanie danych, nowa regułka rozszerzenie i rozesłanie maila z akceptacją w celu możliwości informowania mieszkańców o kolejnych edycjach, *realizacjach i newsach na temat BO*.

3. Należy dążyć do równomiernego rozłożenia składanych wniosków w czasie. Powinno wskazać się wnioskodawcom korzyści wynikające ze składania wniosków wcześniej (np. wcześniejsza odpowiedź co do oceny formalnej, możliwość spotkania w urzędnikiem oceniającym itd.).

4. Aktualny cennik uwzględniający widełki osobny dla poszczególnych dziedzin czy wydziałów: ZIKiT, ZZM itd. U*szczegółowienie go poprzez dopisanie dodatkowych działań (bez podania kwot) które wchodzą w zakres danego działania.*

5. Rozpatrywanie pierwszych protestów w miarę możliwości na bieżąco.

6. Zapewnić więcej pracowników do obsługi BO.

7. **Współpraca dzielnic i możliwość realizacji wspólnych projektów zbyt małych na całe miasto i zbyt duże w skali dzielnicy.**

8. Potrzeba politycznego wzmocnienia i znaczenia BO.

9. Rekomendowanie realizacji popularnych zadań, które nie zmieściły się w puli, ale uzyskały duże poparcie społeczności.

10. ***Nakreślenie t*****ematu przewodniego BO, w który *powinny* wpisywać się projekty.**

11. **Odstąpienie od anonimowości. Anonimizacja wnioskodawców jedynie na życzenie. Umożliwienie pozostawienia imienia nazwiska, adresu email oraz telefonu komórkowego. Formularz kontaktowy do wnioskodawcy w platformie zamiast jawnych numerów telefonów i maili.**

12. ***Pominięte i przyjęte przez grupę roboczą rekomendacje: zwiększenie liczby podpisów na liście poparcia.***

13. *Należy zadbać o głosowanie osobiste. Zarówno w przypadku głosowania papierowego jak i internetowego osoba głosująca musi osobiście (może skorzystać z pomocy asystenta przy wypełnianiu karty lub korzystaniu z platformy do głosowania może podyktować dane i własny wybór) wrzucić głos do urny/ zagłosować internetowo i udowodnić/ potwierdzić swoją tożsamość.*

14. ***Rozwiązanie kwestii niezgody mieszkańców na realizację projektów.***

15. *Uwzględnianie na stronie informującej o realizacji zmian we wniosku (np. ze względu na zmianę art. 2 ust 2 ustawy o "." ograniczono zakres zadania o zakup 40….*

16. *Pomysły powstałe na spotkaniach warto promować np. po każdym spotkaniu z udziałem urzędników post na FB o treści "na spotkaniu w dniu ... powstały następujące pomysły projektów: ...*

17. *Ewaluacja:*
    a. *przejrzysta procedura wyboru podmiotu realizującego to zadanie;*
    b. *RBO powinno móc zasugerować podmioty do których zostaną skierowane zapytania ofertowe;*
    c. *wymagania minimum od podmiotu wybranego do realizacji:*
        i. *monitorowanie działań na bieżąco i od początku procesu (etapu spotkań konsultacyjnych, RBO, Zespołu, weryfikacji i głosowania i realizacji zadań)*
        ii. *zaprezentowanie RBO tydzień przed posiedzeniem roboczej wersji raportu, posiedzenie RBO - prezentacja wstępnych wyników i tydzień dla członków RBO na uwagi do raportu*
        iii. *ostateczna wersja raportu ewaluacyjnego powinna pojawić się przed rozpoczęciem prac nad zmianami w kolejnej edycji BO*
        iv. *proces ewaluacyjny powinien zakładać współpracę w RBO*
        v. *RBO powinno opiniować cele, plan badań i narzędzia*
        vi. *Raport ewaluacyjny powinien spełniać wymagania dotyczące opracowań statystycznych tekstów naukowych*
        vii. *plan badań musi zawierać element otwartego i ogólnodostępnego zbierania wniosków i pomysłów mieszkanek i mieszkańców (np. otwarte spotkania, lub zbieranie uwag lub inne metody)*
        viii. *ewaluatorzy powinni mieć wiedzę nt. bo*
        ix. *ewaluacji musi uwzględniać badanie udziału osób niepełnosprawnych we wszystkich elementach procesu*
        x. *ewaluacja musi pozwolić na porównanie najważniejszych wyników poprzednich ewaluacji (replikowanie badań)*
        xi. *prezentacja ostatniej wersji raportu - duże wydarzenie.*

18. *Zapewnienie nadzoru nad BO jednej jednostki UMK, która będzie nadzorowała cały proces, a zwłaszcza egzekucję rekomendacji Rady Budżetu Obywatelskiego.*